

13

Szamel Lajos egyetemi tanszékvezető docens, a jogi
tudományok kandidátusa.

"AZ ÁLLAMIGAZGATÁSI ELJÁRÁSSAL KAPCSOLATOS Néhány
PROBLÉMA" c.

előadásának tézisei.

Az előadás az államigazgatási jogorvoslatok körében mozog és a fellebbviteli fórumok jogkörét tárgyalja.

Alapvető tétele, hogy a fellebbviteli hatóságoknak nem cassatorius, hanem reformatorius jogkört kell biztosítani, amely tehát nem csupán a megsemmisítésre, hanem az érdemi döntésre is kiterjed. Az előadás tartalmazza ennek a felfogásnak indokait, amellyel egyébként a tételes jogi szabályozás quadrál.

Az államigazgatási szervek számára a probléma ott kezdődik, hogy mikor kell a gyakorlatban az alapeljárás során megszületett aktust megsemmisíteni, illetve megváltoztatni.

Az előadás ezt a problémát úgy oldja meg, hogy megjelöli azokat az eseteket, amelyekben a fellebbviteli hatóságnak a megtámadott aktust meg kell semmisítenie, valamint azokat, amelyekben a megsemmisítés lehetséges fennáll, de nem kötelező. Előfordulhat ugyanis, hogy az aktus nem szenved olyan fogyatékossgban, amely miatt azt meg kellene semmisíteni, de viszont orvoslása is nehézségekbe ütközik. Adott esetben a fellebbviteli hatóságnak kell tehát eldöntenie, hogy a megsemmisítés fegyveréhez nyúl-e, vagy vállalkozik-e az aktus orvoslására.

Az államigazgatási jogtudományban általánosan elfogadott felfogás az, hogy meg kell semmisíteni az olyan aktust,

- a./ amelyet az ügyben hatáskörrel nem rendelkező, vagy nem illetékes államigazgatási szerv hozott,
- b./ amelynek végrehajtása büntetőjogszabályba ütköző eseleknény elkövetése nélkül nem lehetséges,
- c./ amely végrehajthatatlan.

A tényállás tisztázatlansága a leggyakoribb esete annak, amikor az aktus nem megsemmisítendő, de megsemmisíthető - esetleg új eljárásra utasítás mellett, mely az elsőfokon eljárt szervhez szól.

Az aktusok hibáinak elemzése, amelyet szerző más munkájában elvégzett s itt csak érintőleg tárgyalja, azt a meggyőződést érlelte meg benne, hogy a megsemmisítendő aktusok körét tovább kell részletezni.

A fentebb felsoroltakon kívül, melyek egyébként magyarázatra szorulnak,

megsemmisítendő az az aktus:

- a./, amely törvényellenes célra irányul, bár végrehajtása nem lehetetlen és nem ütközik büntető jogszabályba,
- b./, amely az akaratlan elem fogyatékosága miatt hibás,
- c./, amely lényeges formabeli hiányossággal jött létre,
- d./, amelynek meghozatalánál lényeges eljárási szabályt sértettek.

A megsemmisíthető aktusok főbb csoportjai az említetten túl:

- a./, a speciális jogi jellegű követelmények hiányával született aktusok, amelyeknél megfontolható, hogy a követelmények pótolhatók-e, vagy az aktust megsemmisítsék-e,
- b./, az alkalmassági követelményeket illetően fogyatékos aktusok, amelyek eshetőleg orvoslás útján hibátlanná tehetők.

Az előzők a továbbiakban a közigazgatás hallgatásával /silence de l'administration/ foglalkozik, mint ami a fellebbviteli hatóság jogkörét illetően speciális problémákhoz vezet. E rész főbb tételai:

Az államigazgatás hallgatása ma is élő probléma. Mai okai: a bürokratizmus, a jogszabályrendezés elmaradása s ezzel kapcsolatban a hatáskörök megállapításának nehézsége s végül a kollektív vezetés és az egyéni felelősség viszonyának helytelen értelmezése.

A francia és az osztrák jogban kifejezett elvi alappal szemben az államigazgatás hallgatásának esetében az ügydöntés felsőbb szerve hátrahagyásának alapját az eljárási jogviszonyban kell látnunk. A hatóság hallgatásával az érdekeltnek eljárási jogviszonyból eredő jogát sérti s ez ellen kell a jogorvoslati lehetőséget felsőbb fórumra megnyitni. A panaszjog a hatósági /külső/ eljárásban sem oldja meg a kérdést. A panaszjog létesítése mellett a hatóság hallgatása szépen virágzik. Ezen túlmenő jogi biztosításokra van szükség.

A javasolt megoldás belépik abba a meghatározásba, amelyet szerző a jogorvoslatról adott, s amely azt az érdekelt számára rendelkezésre bocsátott eszköznek tekinti valódi vagy vált jog vagy érdeksérelen elhárítás végett az általa hibásnak tartott államigazgatási aktus megtámadására.

Az államigazgatási szerv hallgatása nem csak a hatósági /külső/ eljárásban vizsgálható, hanem az államigazgatási szervek egyrészt /belső/ eljárási módján is. Itt több esetben kell vizsgálni a jogot. Ez olyan esetekben történik, amelyekben az ügydöntés feladata, amelyből az egyik

nincs köztük alárendeltségben, úgy mulasztását bármelyikük közvetlen felületes szervének aktusa pótolja /pl. végrehajtóbizottság szakigazgatási szerve - állami tüzelőtség viszonylatában/.

A végrehajtóbizottság szakigazgatási szervei közötti viszonylatban a végrehajtóbizottság elnökének kell a megoldásról felelősködni.

A végrehajtóbizottság és a szakigazgatási szerv viszonylatában az ügy vagy tanácsülés elő kerüljön, vagy a felsőbb végrehajtóbizottság utasítja az alsóbbat, hogy az ügyben foglaljon állást, határozzon.

Egész röviden érinti az előadás az állami igazgatás hallgatóságát a bíróságok és az ügyészi szervek viszonylatában.

Az ügyészi óvással kapcsolatos hallgatóság esetén a felsőbb szerv számára 15 napos határidő előírását javasolja, amelyen belül döntenie kell s ellenkező esetben úgy kell tekinteni, mintha az óvának helyt adott volna.

Szeged, 1955. május 19.

Szanel Lajos s.k.